

POORTAOL

Gratis vestingcourant voor- en door bewoners van de vesting van Woudrichem • Jaargang 23 • 3 maart 2025 • Uitgave van Stichting 't Poortaal

NIEUWE OPZET FESTIVAL WEEKEND

Afgelopen week werd bekend dat het Festival Weekend dit jaar voor het merendeel buiten de vesting zal plaatsvinden. Alleen het Woerkums kampioenschap visbakken, inclusief de zangkoren en demonstraties van verwante ambachten, blijven tijdens Hemelvaartsdag op de Hoogstraat. De kermis, de kinderrommelmarkt en de jaarmarkt zijn dit jaar buiten de vesting op 't Rond te vinden. De organisatie geeft daarmee gehoor aan o.a. de kermisexploitanten en de ondernemers aan 't Rond. Inmiddels zijn er ruim 35 aanmeldingen voor een kraam op de jaarmarkt die op zaterdag 31 mei gehouden wordt. Bijna een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. En blauw-bekend 's morgens vroeg op een kleedje in de regen oud speelgoed verkopen

is ook voorbij want de kinderrommel markt is die zaterdag in 't Rondeel. Lekker dichtbij voor de meeste kinderen. Bovendien voldoende ruimte, gratis, droog en warm.

Een aantal ondernemers uit de vesting maakte aan de redactie duidelijk dat ze dit besluit zeer betreuren. De Ondernemersvereniging Woudrichem "begrijpt het sentiment maar tegelijk biedt het een kans voor ondernemers aan 't Rond." Aldus de OVW die er voor alle ondernemers in de kerren Woudrichem en Oudendijk is.

Misschien is het ook een kans voor de vestingbewoners en -ondernemers om, ter aanvulling, meer bij de vesting passende activiteiten te organiseren?

STRAATBORD IN WEER ANDERE HUISSTIJL

De Apple navigatie app "Kaarten" weet het te vinden, maar Google maps duidelijk nog niet. De meeste vestingbewoners overigens ook nog niet. We hebben het over de "Louwrens Hanedoestraat" tussen het Arsenal en de Landpoortstraat. Onlangs werden er, volgens bewoners, door de gemeente straatborden aan beiden zijde van de ingang van deze nieuwe straat geplaatst. Wat daarbij opvalt is dat de borden sterk afwijken ten opzichte van de andere straatnaamborden. Zowel typografisch als qua kleur en type bord. Terwijl hier op de laatste Vestingschouw toch duidelijke afspraken over zijn gemaakt. Je zou zeggen dan gebeurd zoiets niet meer... Of gevalletje "Bord voor de kop?"

Bij de ingang Hoogstraat 50a staat het nieuwe bestuur Huiskamer van de Vesting bestaat uit (van l naar r): Henk Grootegoed, Teunie Bax, Jacqueline Nieuwenhuis, Annelies Wals en Hanneke Bouman.

EEN PLEK ONDER DE ZON

Zo'n 2 jaar geleden na een heldere uitkomst van een enquête startte de Huiskamer van de vesting. Als ontmoetingsplaats zonder eigen plek, gewoon beginnen. Samen met enthousiaste hulp uit de vesting alvast experimenteren met wat werkt en wat niet. Ondertussen zijn achter de schermen de pioniers Annelies Wals, Teunie Bax en Ans Nieuwenhuizen hard aan de slag voor vaste grond onder de voeten.

Beetje bij beetje wordt de vereniging volwassen en nu kunnen

we berichten over nieuwe, mooie groeistuipen. Met een paar nieuwe gezichten in het bestuur en met... jawel, concreet zicht op een eigen plek in de vesting. Met steun van de gemeente Altena en woningcorporatie Bazalt wordt de oude koffieruimte van de katholieke kerk aan de Hoogstraat 50a, onze eigen plek om elkaar te ontmoeten, voor koffie en tal van activiteiten. Bij het ter perse gaan van deze Poortaal kunnen we nog niet meer melden, maar wij werden hier al hartstikke vrolijk van. Toch? J.Z.

ALS ALLES PERFECT GAAT

• NIEUWKOMER •

Lopen na het avondeten is heilzaam voor lichaam en geest. Ik vertrek vanuit de voordeur. Een achterdeur heeft mijn nieuwe oude huis niet.

Linksom of rechtsom is allebei goed. Ik wandel bij voorkeur een denkbeeldige cirkel dan kom je altijd weer uit waar je begon. Het is donker en mistig. De huizen aan de andere kant van de straat zijn niet te zien. Ik mijmer. Straks thuis het Journaal kijken, of toch liever niet kijken zoals ik van steeds meer mensen hoor. De wereld is gek geworden. Ik trek de kraag van mijn jas hoger op. Mist dringt als watten mijn oren in. Het is hier gewoonlijk nogal stil, maar nu is het geluid helemaal uitgeschakeld.

Ik had er nu toch al moeten zijn. Iemand passeert me. Ik zet er de pas in maar de gestalte is al weer verdwenen. Help roepen vind ik belachelijk. Misschien ben ik al te ver gelopen. Nog maar een rondje dan.

H.G.

15 januari 2021 had mijn laatste dag kunnen zijn. Maar dankzij drie dappere mannen en een AED kan ik toch nog honderd procent van het leven genieten.

Net buiten de vesting kreeg ik een hartstilstand. Het was vrijdagmiddag. Vóór ik ging koken maakte ik nog een wandelingetje met de hond. Dat deden Jan en Wouter toevallig ook. We ontmoetten elkaar bij de brug aan het einde van de Bagijnestraat. Daar wisselden we een paar woorden uit. Daarna liep ik met de hond richting uiterwaarden. Maar een paar meter na de brug viel ik plots voorover en "ging het licht uit".

Wouter, leerkracht op een basisschool waar elk jaar een cursus reanimatie en eerste hulp wordt georganiseerd: "Ik zag meteen dat je niet zomaar flauw viel. We belden onmiddellijk 112. De alarmcentrale houdt contact en geeft instructies tijdens het wachten op de ambulance: Begin met reanimatie. 120 keer hartmassage." Van de andere kant kwam een jongen die op de sportacademie zat.

Links Ewa met hond Zorro. In het midden Wouter van Rijsbergen, rechts Jan van den Boom met Lissy.

Hij rende supersnel naar de ijssalon aan de Bagijnestraat en pakte daar de AED van de muur, kwam terug en hielp met de reanimatie tot de ambulance kwam, de hulpverlening overnam en mij naar het Amphiaziekenhuis in Breda bracht. Jan ontfermde zich over de twee honden. Beide honden wisten dat er iets mis was en hielden zich heel rustig.

Ik kan mij niets meer van die dag herinneren, en ook niet van de eerste dagen daarna. Maar nu weet ik dat ik heel veel geluk heb gehad en veel te danken hebben aan de drie mannen die wisten wat ze moeten doen en dat ook razendsnel deden. Vier jaar en een maand later ontmoeten Jan, Wouter en ik elkaar weer.

HartslagNu meldt dat de betreffende AED in de afgelopen vier jaar 6 keer is mee-gealarmeerd. Niet bekend is of de AED wel of niet is opgehaald en ingezet. Vanaf 2021 tot nu zijn er in Woudrichem 20 reanimatieoproepen geweest. Bij HartslagNu zijn op dit moment in heel Woudrichem 12 AED's aangemeld. Als iemand 112 belt en de melding geclassificeerd wordt als reanimatie roept HartslagNu (maximaal) 100 burgerhulpverleners in de buurt van het slachtoffer op. Zij krijgen een oproep via de app of sms.

Wat hebben wij geleerd van deze dramatische dag die zo gelukkig eindigde? Het belangrijkste is: heel veel geluk hebben. Het is handig als je vooraf weet waar de AED zich bevindt en hoe je de kast opent. Hoe het werkt kan je leren op YouTube. Maar weet dat je het nooit verkeerd doet. Niets doen is geen optie. Als het misgaat, weet je dat je het hebt geprobeerd. E.W.

“Hebben jullie het wel warm aan boord?” Dat is de vaak gestelde vraag, als we ons als schippers op de wal in de Vesting laten zien, tijdens koude weersomstandigheden. Antwoord is: “Ja”. Ondubbelzinnig antwoord van een schipper die tijdens vaarmanoeuvres op dezelfde manier communiceert. Kortaf en elk misverstand proberen te vermijden. Dat komt nors en niet gezellig over bij walbewoners is mij duidelijk gemaakt. Okay, dan gooi ik het over een andere boeg. Ik kan mij heel goed voorstellen dat deze vraag gesteld wordt en voel daar ook bezorgdheid in. Nou, maken jullie je maar geen zorgen hoor. We kunnen onze schepen goed verwarmen door kachels. Veel schepen hebben twee soorten kachels aan boord; de dieselgestookte cv's die het water in de radiatoren verwarmen en houtkachels. Onze schepen zijn goed geïsoleerd, dat is ook een voorwaarde. De bemanning van het zeilschip “Heiltje” krijgt het momenteel erg warm door het klussen om hun schip van binnen compleet te renoveren én te isoleren. Een mégaklus. We proberen hen te ondersteunen, mentaal en fysiek. Hartverwarmend is onze woongemeenschap in de Stadshaven, ongeacht de weersomstandigheden. Natuurlijk ondersteunen

wij ook elkaar door (soms ongevoerd) advies te geven, want ja dat kunnen wij schippers als geen ander; “de beste stuurman staan aan wal”. Sommige schippers krijgen het warm door het hakken van al het hout dat ze door het jaar heen verzamelen. Mijn indruk is dat ze meer houthakkers zijn dan schippers. “Het wordt hoogwater” informeerde een buurtligger. “Huh? Hoogwater?” Was dat mij ontgaan als “schipper”? Iedereen voelt dan de warmte in de borst, we kunnen weer schipperen! We wisselen informatie uit over het weer en de waterstanden om de keuze te maken: wel of niet verhalen naar de drijvende steiger. Het leuke is dat beide beslissingen hetzelfde gevoel geven; we zijn op “vakantie!”. Simpelweg omdat de omgeving verandert, of je nu aan de passantensteiger ligt of op je eigen ligplaats waar de vaste steigers uit het zicht verdwijnen door het hoge water en het lijkt dat je ten anker ligt. Even is ons gemeenschapje gesplitst in “blijvenliggers” en “passantensteigerliggers.” Dat hoort ook bij ons bestaan, soms vertrekt een schip of vertrekken we zelf. Maar we komen altijd terug en vaak met “sterke” vaar- of zeilverhalen waar wij warm van worden. L.F.

Jao minse, ge wittet nog wel hê : Woerkum telde un aordig hortje geleje hêël veul winkeltjes, hân-delèere en âmbâchte om âlles zo'n bietje gaonde te houwe in de vesting. Mâr nost de deurgaonde, daogelukse dinge hâdde de minse ok zo nou en dâ 's wâ kleere nôddig en d'r wier daarom in die taid hêël wâ âfgebraaid hoor! Mâr ge kon nie âlles braaie waar! Jao kik, in Rotterdam hâdde toen âl prâchtige modehuize, zoâs: “Maison de Paris”, waar ge oe ôdige útkeek. Ok in Dordt hâdde un veurnaom modehuis: “Très Chique”, nie te gelôdve wâgge daor âmmel zâg, zo mooil Gurrecum telde ok âl mee mè modehuis “Bergeyk en Stufkens”

mâr in Woerkum hâdde we dâ âmmel nie. Daor moeste we ut gewôon doen mè “Bas de Klerepik”. Bas wâs kleermaaker en “berucht en beroemd”, binne- en buite de vesting. Hai mokte âllêen mâr jâsse en broeke veur mâne. Hai hief ut simpel en overzichtelluk; gin ge-èremoei en gezèek aon zunne kop. Veur de broeke hâttie mâr 2 maote, te wete: maot L, dâ wâs un broek meddun “Lêêg kruis” en XL, dâ wâs t'r êene meddun “Extrao lêêg kruis”. Mâr hai hâ ok nog un spéciole broek: “Model D” en dâ wâs de zgn “Drollevânger”, veur klèene keinder en ouwe minse. Nou, dîe broek wâs in Woerkum overbekind. Ge hoorde dâ ok

regelmatig: “Hoe is't mè de klèene?” en dâ wier t'r dikkels geântwoord: “Meraokels hoor, âl út de broek vâ Basse” of “Hoe gaoget mè vaoders?”. “Nou, minnekes hoor, de broek vâ Basse hârd nôddig”. Mâr minse, vâ deuze âmbâcht âllêen kon Bas nie leve en daorum fokte en mestte hai ok nog knaine veur de fêestdaoge. Zodoende hâd hâllêf Woerkum un broek of un knain vâ Basse. Heje goed bekeke vâ hum, nie dom hoor, wânt de cintjes kwaome zó in ut laaie.

Mâr minse, ik mot oe ok vertelle dâ 'k âs keind bekânt un trauma aon onze kleermaaker hê overgehoue. Wânt op unne goeie dâg of beter gezeed op unne kwaie dâg zee m'n moeder: “Arie, ut lopt zo zuutjes aon tege de Paose en gai bin toe aon un nieuwe broek. Ik heb un mooie lâp gekocht en daor gaode gai mee naor Bas de klerepik”. Minse, ik schrok me kepot, wânt ... (wordt vervolgd)

A.M.

RECHT VAN OVERPAD, DAGLICHT EN INBALKING ETC

Toen wij enkele jaren geleden op zoek waren naar een huis in de vesting was een geschikt pand snel gevonden. Huis en perceel waren flink kleiner dan ons oude huis, maar dat was ook de bedoeling. De fijne straat, de ruimte rond de vesting, en de weidsheid van de rivier maakten veel goed. Ook de noodzakelijke verbouwing en verduurzaming konden we voorzien. We hadden eerder verbouwd en keken daar wel doorheen. Spaans benauid kregen we het pas bij het lezen van de talloze ‘erfdienstbaarheden’ in het voorlopig koopcontact van de lokale makelaar. Even leek het wel of half Woudrichem het recht had om over onze plaats te lopen, terwijl de andere helft van de ‘comparanten’ een recht had van uitzicht, inbalking, of het hebben en houden van een septictank met afvoer voor faecaliën... De beperkte uitleg van de makelaar en de bijna onleesbare erfdienstbaarheden in notarisjargon en oud Hollandse taal verstoorde ruw onze woon-droom. Maar toen we hoorden dat erfdienstbaarheden nu eenmaal horen bij de dicht bebouwde vesting hebben we de stap gelukkig toch maar gezet. Een erfdienstbaarheid is een – in principe– eeuwigdurend zakelijk

recht waarbij een verplichting ten ‘nutte’ of ten ‘laste’ van je eigen of andermans erf notarieel wordt vastgelegd. Er is dan sprake van een ‘dienend’ erf en een ‘heersend’ erf. De rechten en plichten uit erfdienstbaarheden leiden vaak tot gedoe en gesteggel, en zijn vermakelijk in beeld gebracht bij de ‘rijdende rechter’. Ook kan een erfdienstbaarheid een belemmering zijn bij de verkoop van de woning. Een voorbeeld hiervan speelde onlangs bij de verkoop van de woning van Arjens en Sybille aan de Molenstraat. Op het te verkopen perceel was een ‘recht van overpad’ gevestigd ten gunste van het achtergelegen pand aan de Rijkswal. Hier had groenteboer Aai de Joode in de benedenverdieping een opslag die vanaf de Molenstraat bereikbaar was voor de Opel Blitz waar hij de groente mee rond bracht. Dit oude recht uit 1935 was een flinke beperking in het gebruik van de langwerpige zijtuin, en een belemmering bij de verkoop. In bijzonder goed overleg hebben alle 6 omwonenden en de vereniging van eigenaren van de oude bakkerij van Wijk een nieuw erfdienstbaarheid gevestigd die alle oude regelingen vervangt. De nieuwe regeling is een win-win

situatie voor alle omwonenden. De zijtuin van Molenstraat 18 heeft nu veel meer privéruimte gekregen –zonder Opel Blitz– en binnenkort kunnen we de nieuwe bewoners Michael en Denise verwelkomen in hun nieuwe woning.

De totstandkoming van de complexe erfdienstbaarheid met toegangen naar vele voor- en achterdeuren is een mooi voorbeeld van goed nabuurschap in Woerkum. Hoe mooi kan het zijn!

L.S.

Redactie 5 reporters:

Ewa Wildmark • Joyce Zuidam
• Ronald van den Ende •
Leo Sluimer • Arie Metz
• Jan Horjus • Leo Fliervoet •
Jan Willem den Besten
• Fotografie:
• Leden van de redactie •
• Jan van Aartrijk •
• Voor tekening van Ineke Becht
was helaas geen plaats meer •
Digitale versie ontvangen?
info@woudrichemvesting.nl
of bel 06 - 53 20 60 99

‘t Poortaal-archief vind je oa op
www.woudrichemvesting.nl en
www.woerkumshoekske.nl
Uitgave van Stichting ‘t Poortaal

VROEDVROUW & KOEKOEKSKIND

Welk beroep zou ouder zijn? Dat van prostituee of dat van vroedvrouw? Ze hielden zich in ieder geval beiden bezig met (de) ‘gemeenschap’. De vroedvrouw had eeuwenlang een belangrijke positie binnen de vesting. Zij had een vaste woning aan de westzijde van de Schoolstraat. Er mocht geen verschil worden gemaakt tussen “armen-, rijcken of soldaatenvrouwen”. Waar ze juist wel verschil in MOEST maken waren onhertrouwde weduwen of jonge dochters “swanger sijnde” waarvan de vader niet bekend was. Het was ten strengste verboden te helpen als de vader niet bekend was bij de vroedvrouw. Die arme, zwangere vrouwen schreeuwden in barensood vast wel de naam van de man. Maar als die man nou de burgemeester of de dominee was vraag ik mij af. Betekende dat dan haar dood? Na het noemen van de naam stond de hele kerkenraad op de stoep van de moeder die er flink van langs kreeg. Binnen een kleine gemeenschap als de vesting werden zij

en haar kind veelal bespot. Maar de arme man (de verwekker dus), werd pas echt zwaar gestraft want hem werd de toegang tot het avondmaal ontzegd. Geen slokje wijn. Een bastaardkind noemde men vroeger ook wel een koekoeks-kind. Niet dat dat kind ‘koekoek’ was maar een koekoek legt haar eieren in het nest van een ander. Het middeleeuwse begrip koekoeksgraad duidt op het aantal buitenechtelijke kinderen in een generatie. Nog een bijzonder feit: dokters adviseerden vrouwen die aan hystera leden vaker te vrijen met hun man. Een zgn. ‘wandeling’ van de baarmoeder kon namelijk leiden tot verstikking oftewel hystera. Wat waren die mannen toen wijs! Ineens denk ik aan mijn kip die ooit een ei uit haar nest schopte. Ik legde het voortdurend terug. De kip had het echter goed aangevoeld want dit ei c.q. kuiken bleek later zo gek als een deurtje. Toch maar meer afgaan op de wijsheid van een vrouw (of een kip). JH

